

Mariana Klymets, Olha Soroka

Univerza Ivana Franka, Lvov

DOI: 10.4312/SSJLK.60.158-165

Ukrajinski prevod lastnih imen v mladinski prozi Jane Bauer

V zadnjih letih je slovenska literatura med ukrajinskimi bralci, tudi mlajšimi, vse bolj priljubljena. Pri ukvarjanju z mladinsko književnostjo se prevajalec sooča z zahtevnim izzivom, in sicer s prevajanjem lastnih imen, ki so pogosto pomensko zaznamovana, izražajo čustva, niansirajo pomene in predstavljajo lastnosti likov. V tem primeru ima prevajalec precejšnjo svobodo pri iskanju najprimernejših prevajalskih rešitev, s katerimi ohrani značilnosti, pojasni pomenske plasti besedila in besedilo približa ciljnemu občinstvu. Avtorici prispevka analizirata pristope in strategije prevajanja lastnih imen v ukrajinskih prevodih mladinskih proznih del slovenske pisateljice Jane Bauer *Groznovilca v hudi hosti* ter *Groznovilca in divja zima*.

otročka književnost, mladinska književnost, prevajanje, lastna imena, Jana Bauer

In recent years, Slovenian literature has become more familiar to Ukrainian readers, including children. When translating children's literature, one challenge for translators is translating names because they are often bright and emotional, contain a certain meaning, and express attributes of the character. Translators have sufficient latitude in searching for the best translation solutions to preserve these characteristics, reveal the semantic layers of the text, and make the text more accessible to the reader. This article analyzes the strategies and methods of translating names in the Ukrainian translation of two books by the Slovenian writer Jana Bauer: *Groznovilca v hudi hosti* (Scary Fairy in the Wicked Woods) and *Groznovilca in divja zima* (Scary Fairy and the Wild Winter).

children's literature, translation, names, Jana Bauer

1 Uvod

Mladinska književnost je posebna vrsta literature, ki je namenjena otrokom in mladini, upošteva njihove želje in potrebe, se prilagaja njihovem dojemanju sveta, saj iz umejniških del otrok črpa znanje o svetu, ki ga obdaja, spoznava kulturo, zgodovino, tradicijo svojega naroda in drugih krajev. Pomemben del mladinske književnosti predstavljajo dela, prevedena iz drugih jezikov.

Od leta 2010 slovenska književnost z majhnimi, a zanesljivimi koraki zavzema svoje mesto med bralci v Ukrajini in zaradi vojne tudi zunaj države.¹ Enako velja za otroško in mladinsko književnost, saj so v Ukrajini izšle knjige *Frida in zmaj*. Artur Gaj v *Franciji* Tatjane Pregl Kobe (2017), *Groznovilca v Hudi hosti* (2021), *Groznovilca in divja zima* (2023) Jane Bauer, v tisku je serija slikanic o zgodbah *Leva Rogija* Igorja Plohla. Ukrajinska založba Knjige-21 načrtuje tudi prevod knjige *Kit na plaži* Vinka Möderndorferja. Zaradi ruske vojaške agresije

1 Izbor knjig za prevajanje prispeva Mednarodni prevajalski seminar, ki ga organizira Društvo slovenskih književnih prevajalcev, Jana Bauer je bila npr. gostujoča avtorica omenjenega seminarja leta 2018.

so si tisoči Ukrajincev morali poiskati zatočišče v tujini, se hitro prilagoditi novemu življenju in knjiga je v tem primeru nevsiljiv način spoznanja druge kulture. Za ukrajinske begunce je slovenska založba Sodobnost organizirala dobrodelno akcijo in z zbranim denarjem izdala slikanico *Debela pekovka* Petra Svetine (2022) v ukrajiniščini in nato s podporo Ustvarjalne Evrope še knjigo *Ding-dong zgodbe* Jane Bauer (2023). Knjige so na voljo ukrajinskim otrokom tako v Sloveniji kot v drugih državah. Z nastankom več ukrajinskih prevodov in projektov se je pojavila tudi praktična potreba po analizi prevajalskih pristopov in strategij.

2 Metodologije in klasifikacije strategij prevajanja lastnih imen

Eden od zanimivih problemov, ki se pojavlja pri prevajanju otroških in mladinskih leposlovnih del, je v ciljnem jeziku reproducirati ustvarjalna lastna imena, ki jih je pisatelj izbral ali si jih izmislil za posamezno literarno delo in z določenim namenom.

Danes preučevanje tovrstnih jezikovnih enot spada pod aktualna vprašanja imenoslovja. Ukrajinski znanstveniki Ljubomir Belej, Artur Gudmanjan, Marharita Berežna, Oleksandr Rebrij, Viktorija Horda idr. raziskujejo to področje, in sicer se ukvarjajo zlasti s prevajanjem osebnih in zemljepisnih imen, analizirajo semantiko in strukturo imenske komponente, pristope in metodologije prevajanja lastnih imen ter predlagajo razne klasifikacije. Sicer je najpogostejši predmet obravnave angleška literatura, vendar menimo, da je raziskava prevodov iz slovanskih jezikov obetavna in bi imela pomemben praktičen pomen.

Namen prispevka je raziskati pristope in strategije prevajanja lastnih imen v zgodbah slovenske pisateljice Jane Bauer *Groznovilca v Hudi hosti* ter *Groznovilca in divja zima* v ukrajinskem prevodu.

Znanstvena literatura ponuja dva prevajalska pristopa, ki sta enako primerna za prevajanje lastnih imen, in sicer **potujevanje** in **podomačevanje**. Potujevanje je postopek približevanja izvirnika bralcu z željo po ohranitvi jezikovnih in kulturnih značilnosti izvirnega besedila. Njegova glavna naloga je uvajanje novega sloga, izrazov, sredstev in tehnik v ciljni jezik, obogatitev domače kulture s tujo. Podomačevanje je po drugi strani postopek približevanja izvirnika bralcu z željo, da bi bil izvirnik čim bolj dostopen in razumljiv v ciljni kulturi (Rebrij 2009: 218). Poleg tega so za prevajalca nujne tudi temeljite teoretične in praktične študije o drugih možnostih prevajanja lastnih imen, iz katerih si lahko izposodi rešitve, strategije, metodologije ali pravila pri njihovem prevzemanju.

Na prvi pogled naj lastna imena ne bi povzročala nobenih težav, saj lahko več kategorij imen prevedemo z ohranjanjem izvirnega imena, transkripcijo ali interpretacijo. Pri prevajanju lastnih imen v otroških in mladinskih knjigah pa se prevajalec pogosto sooča z dejstvom, da imajo imena svoje lastnosti in karakteristike, ki so pomembne za celotno besedilo in jih je zato treba v čim večji meri ohraniti. Prevajalec naleti na imena, zaznamovana z besednimi igrami, komičnim nabojem, čustvenim vplivom, zvočno strukturo, posnemovalnimi učinki, kulturnim kontekstom idr. Prevajalec je zato po eni strani precej svoboden

pri izbiri metodologij in iskanju rešitev za najboljše ustreznice, po drugi strani pa so prav v otroški in mladinski literaturi neizogiben dejavnik ilustracije, ki lahko s ponazarjanjem likov in situacij prevajalca omejujejo. Prevajalec mora upoštevati tudi pravopisna pravila in ustaljeno tradicijo prevajanja v ciljni kulturi.

Glede na vse navedeno lahko zaključimo, da enotnega modela prevzemanja ni, čeprav znanstveniki poskušajo posplošiti pravila in predlagajo razne klasifikacije.

Med znanimi klasifikacijami reprodukcije lastnih imen s sredstvi ukrajinskega jezika je tista, ki jo je razdelal znanstvenik in raziskovalec Artur Gudmanjan (2000: 26). Predlaga pet strategij vpeljave tujih lastnih imen v besedilo: 1) transplantacija – vpeljava besede z izvirnim zapisom; 2) dodajanje opomb; 3) prečrkovanje; 4) praktična fonetična transkripcija; 5) neposredni prevod. Prvi dve strategiji sta po mnenju znanstvenika nesprejemljivi za reprodukcijo tujih lastnih imen z ukrajinsko grafiko.

Marharita Berežna (2007: 63) v svoji raziskavi izpostavlja še metode morfemsko-slovnice modifikacije (prilagoditev končnic), semantične eksplikacije (komentatorsko prevajanje), omejevanje variabilnosti (druga oblika imena), izbris.

Na splošno raziskovalci izpostavljajo štiri glavne načine reprodukcije lastnih imen v ukrajinskem jeziku: 1) Transkripcija – zapis glasov izvirnega jezika z ustreznimi črkami ciljnega jezika. 2) Praktična transliteracija – reprodukcija črk enega jezika z ustreznimi črkami drugega. 3) Substitucija – ime v ciljnem jeziku nadomesti ime v izvirnem jeziku z namenom, da se čim bolj ohrani pomen. 4) Transpozicija – zamenjava elementa s podobnim, ciljni publikum prilagojenim ustreznikom.

Pri raziskovanju posebnosti prevajanja lastnih imen v ukrajiniščino smo upoštevali našete klasifikacije in izpostavili prevajalske strategije, za katere se je odločila prevajalka analiziranih knjig. V strategijo *transpozicije* pa uvrščamo dve podskupini, in sicer *kulturni prenos* ter *etimološko sorodno lastno ime*.

Obravnavali smo imena bitij in zemljepisna imena, junake pa razdelili v skupine: živali, pravljična bitja, poosebljeni naravni pojavi. Na tem mestu še dodajmo, da je prevajalka sledila ukrajinski tradiciji, po kateri se v basnih in pravljičah ime lika piše z veliko začetnico, če nima vzdevek – v tem primeru postane splošno ime lastno. Zato je v ukrajinskem prevodu pravljič Jane Bauer *jež* preveden kot *Їжак*, *sova* kot *Сова*, *lisica* kot *Лисиця* itn.

3 Strategije pri prevajanju lastnih imen v prozi Jane Bauer v ukrajiniščino

Kot smo že omenili, obstajata pri prevajanju dva temeljna pristopa: **potujevanje** – postopek ohranitve jezikovnih in kulturnih razlik izvirnega besedila in **podomačevanje** – postopek prilagajanja ciljni kulturi. Svet zgodb Jane Bauer je skoraj ločen od nam znanega sveta, lahko prepoznamo le živali, ki so tudi narisane na slikah, in naravo (gozd, jezero, burja, južni veter, dež, sneg). Pravljični liki pa so popolnoma izmišljeni, tako da niti slovenski niti ukrajinski otroci nimajo nobenih referenc razen pravljičnega lika *groznovilce*, ki se formalno

nanaša na vilo, mitsko bitje. Zato v analiziranem gradivu najdemo le nekaj primerov obeh pristopov, in sicer je s potujevanjem prevedena beseda *Pust/Пуст*, s podomačevanjem pa reproducirano ime *Zeleni Jurij /Весняний Юрій*.

V prevodu zasledimo naslednje strategije:

1) **Transkripcija** – lastno ime iz slovenskega jezika je prepisano v enakovredne črke ukrajinskega jezika, ohranjeno je izvirno zvenenje. V analiziranih besedilih je s to strategijo prevedeno zemljepisno ime *Džunglija/Джунгля*.

2) **Slovnična modifikacija** – sprememba ene besedne vrste v drugo (primeri so navedeni v kategoriji *kombinacija strategij*).

3) **Variabilnost lastnega imena** (drugo ime) – uporablja se predvsem pri reproduciranju pomanjševalnic, ljubkovalnih oblik ali oblik, narejenih s priponami, ki vsebujejo subjektivno oceno. Pri variabilnosti se lahko zgodi tudi krajšanje lastnega večbesednega imena (primeri so navedeni v kategoriji *kombinacija strategij*).

4) **Semantična eksplikacija** – dodajanje, ko so imenu v ciljnem jeziku dodane informacije z namenom večje razumljivosti ciljnemu bralcu (primeri so navedeni v kategoriji *kombinacija strategij*).

5) **Kulturna transpozicija** (kulturni prenos) – izvirno ime je prevedeno z imenom, ki ima v ciljnem jeziku enako kulturno konotacijo kot izvirno ime. To strategijo zasledimo pri prevajanju imena *Zeleni Jurij/Весняний Юрій*. V drugi Groznovilci krt, ki si zapisuje različne tradicije, najde podatke o Zelenem Juriju. *Zeleni Jurij prinese pomlad. Zeleni Jurij je ves oblečen v zeleno. Včasih prijaha na belem konju* (Bauer 2017:139)/*Весняний Юрій іде і Весну за собою веде. У Весняного Юрая одежина вербовая. Гур, гур, на білім коні іде весняний Юр* (Bauer 2023: 139). V ukrajinskem prevodu je bitje poimenovano kot *Весняний Юрій* in se nanaša na ukrajinski praznik. Hkrati zasledimo ritmičnost v prevedenih pregovorih, kar je značilno za to zvrst v ukrajinskem ljudskem slovstvu, ohranjeni so povezava s prihodom pomladi in atributi Jurija – beli konj, medtem ko je zelena obleka prevedena kot vrbova obleka.

6) **Transpozicija** (etimološko sorodni lastni imeni) – lastno ime v ciljnem jeziku je v etimološkem sorodstvu z lastnim imenom v izvirnem jeziku. Opazen primer te strategije je po našem mnenju prevod besede *burja*, pri prevajanju katerega se je prevajalka odločila za ustreznico *Шура-Буря*, ki je razumljiva ukrajinskemu ciljnemu občinstvu. V ukrajinskem jeziku redko uporabljamo nazive vetrov, ki nakazujejo smer, zato bi bilo tukaj možnih kar nekaj rešitev – *substitucija* (*Північно-східний вітер* oz. *Північний вітер*), *generalizacija* (*Вітер*), *dodajanje* pridevnika *mrzel/холодний Вітер* ali *etimološko sorodno lastno ime*. Prevajalka je izbrala besedo z ekspresivno konotacijo *Шура-Буря* (vihar) in tako olajšala dojetje posebnega naravnega pojava. Pri tem je konflikt med hladnim severnim vetrom in toplim južnim vetrom prenesen na raven spopada močnega vetra in prijetnega vetrca.

7) Pogosto zasledimo strategijo **substitucije** oz. prevod s pomensko ustreznico, ko ime v ciljnem jeziku obdrži semantiko imena v izvirnem jeziku. Ta strategija po navadi prepričuje morebitne težave z bralčevim površnim razumevanjem besedila. V kategorije, kjer je bila strategija uporabljena, spadajo:

– Zemljepisna imena: *Huda hosta/Страшний Ліс, Luna/Місяць.*

– Imena živali: *jež/Їжак, sova/Сова, medved/Ведмідь.*

Težave, ki nastanejo pri prevajanju imen živali, ponazori prevod besede *polh/Сонь Лісовий*. Ta žival je v Ukrajini znana kot *соня лісова*. *Соня* ali *сонько* v ukrajinskem jeziku pomeni tudi človeka, ki rad spi. Polh v obravnavanih zgodbah res veliko spi, saj pade v zimsko spanje in se zbudi le v izrednih primerih. Beseda *соня* lahko v pomenu »kdor rad spi, veliko spi« v ukrajinskem jeziku označuje osebo tako moškega kot ženskega spola, vendar je ime živali omejeno s pridevnikom slednjega. Prevajalka je ime prilagodila moškemu spolu. V besedilu najdemo še različico *Лісовий Сонь* in *skrajšano* ime *Сонь*.

– Imena poosebljenih naravnih pojavov: *Južni veter/Південний Вітер, Zatuliveter/Завуй-Вітер, Zatuliveterček/Завуйвітерець*. V vseh primerih zasledimo še kalkiranje konstrukcije imena v izvirnem jeziku, v enodelnem imenu v dveh zadnjih primerih je ohranjena tudi konstrukcija velelnik + samostalnik.

– Imena likov – pravljličnih bitij: *Ježumila/Їжинка*. S strategijo *substitucije* je prevedeno osebno ime groznilce *Ježumila*. V prevodu je ohranjen del *jež-їж*, del imena *-mila* pa je preveden s priponama *-ин+к*, pripona *к* pa ima v ukrajiniščini več pomenov, med drugim tudi pomanjševalnega in ljubkovalnega pri osebnih imenih, npr. *Ірина - Іринка*.

8) **Zamenjava z drugim imenom**. Pri tej strategiji podoba, ustvarjena v izvirnem jeziku, spremeni svoj pomen v ciljnem jeziku: *Močerad/Тритон*.

Prevod imen živali je lahko zapleten zaradi tega, ker imajo lahko živali v izvirnem in ciljnem jeziku različne slovnične spole, zamenjava pa je omejena z ilustracijami ali značilnostmi likov oz. celo nemogoča. *Močerad* je na primer v ukrajiniščini *саламандра*, torej samostalnik ženskega spola. Prevajalka *Groznilca* je problem rešila tako, da je močerada zamenjala s pupkom, saj sta si oba zelo podobna, vloga živali v knjigah pa ni ovira za spremembo podobe.

Kot smo že omenili, je bila v prvi knjigi beseda *burja* prevedena kot *Шура-Буря*, v drugi knjigi pa najdemo ime *Хурделище*, kar je slabšalna oblika besede *хурделиця*, torej močan veter s snegom. Oba primera ohranjata pomen hudega vetra, vendar z različno atributivnostjo, zamenjava pa posledično povzroča spremembo izvorne podobe. Povezanost s severom je navedena v samem besedilu, in sicer kot burja s severnih vrhov/*Хурделище з Північних пагорбів*.

9) Kombinacija strategij

– Substitucija in semantična eksplikacija: *groznilca/крукторіжка*. Glavni lik v knjigah je groznilca, majhno bitje, ki živi zelo daleč in ki jo je v Hudo hosto poslala babica, da

odsluži kazen. Za groznovilce je značilno, da imajo na glavi rogovile, na katerih raste listje. Čeprav deluje kot splošno ime, je zelo zanimiv primer za prevajanje. V imenu je kodiranih kar nekaj pomenov – groznovilca prihaja iz pravičnega sveta *vil*, njen videz pa je zaznamovan z *rogovili*, kar dodatno poudarja, kako *grozno* se obnaša do drugih.

V ukrajinskem prevodu se je značaj ohranil s korenem *крым-* (pridevnik *крытий*), videz pa s pomanjševalno obliko za rogove *ріжки*. Pomanjševalna pripona tudi naznanja, da so groznovilce zelo drobne in majhne. To, da gre za veje, je v prevedenem besedilu dodatno pojasnjeno:

Ven je prilezlo majhno bitje. Namrščeno. Strašansko besno. V poletni oblekici in s čepico, iz katere sta rasli nekakšni **rogovili**. (Bauer 2011: 7)

З чайника вилзла маленька істота. Набурмосена. Страшенно розлючена. Одягнена в літню суkenочку і чепчик, з-під якого стирчали гострі **ріжки-гілочки**. (Bauer 2021: 7–8)

– Substitucija in slovnična sprememba – pri prevajanju zemljepisnega imena *Pošastna brezen/Безодня Почвар* je pridevnik *Pošastna* preveden s samostalnikom v rodilniku – *Почвар*.

– Transkripcija in kulturna transpozicija: *Pust/Пуст*. V drugi knjigi zgodb v poglavju *Kako pregnati zimo* je omenjena slovenska tradicija pustovanja in obredno uničevanje pusta. V Ukrajini temu času pravijo masnica, kolodij, siropust idr., predpustni teden pa je poznan kot *tlustij* (mastni) teden. Prevajalka podomačuje etnokulturni element in ga ohranja s strategijo transkripcije.

Pust se pojavi v kontekstu preganjanja zime le v obliki pregovorov: *Pust je masten okoli ust in oslovstv*, ki jih zbira krt: *Pusta je treba izdelati. Pust od sobote do torka prevzame oblast. Na pustni torek ga obsodijo, zažgejo in utopijo*. (Bauer 2017: 138–139).

Pri prevajanju pregovorov prevajalka izbere besedišče, ki ustreza ukrajinskemu izročilu, zato domnevamo, da je tukaj posredno uporabljena strategija semantične eksplikacije. *У Пуста масні вуса ... Пуста потрібно зробити. Від суботи до вівторка Пуст – найбільший пан у році. На тлустий вівторок його судять, палять і топлять*.

– Substitucija, transkripcija in zamenjava z drugim imenom: *Rompus buu/ Пуджус буу*. Groznovilce namesto rojstnega dne praznujejo rompus buu, ki se ne praznuje s torto, ampak s tekmovanjem v pripovedovanju najbolj groznilnih zgodb (Bauer 2011: 44). V ukrajinskem prevodu je praznik preveden kot *пуджус буу*, sicer sta ohranjena izvirna struktura imena ter fonetični pomen medmeta *buu*, a je prišlo do spremembe podobe, saj je alomorf *-пудж-* prevzet iz narečne besede *пудити* – strašiti. Narečna beseda ima vlogo znotrajbesedilnega potujevanja, saj v Hudi hosti ta običaj ni znan in zato nastane vrsta nesporazumov.

– Substitucija, oblikoslovna modifikacija. Posebno pozornost prevajalca zahtevajo tudi imena s priponami, ki nosijo subjektivno oceno in so rezultat jezikovne igre, saj imajo pogosto jasno asociativno ozadje in so ključna za epizodo.

Groznovilca in jež imata prav posebne odnose – od spopadov do močnega prijateljstva. Konflikt se zgodi v poglavju, ko se jež preobleče v duha in hoče prestrašiti groznovilco, ta pa naredi isto.

Ukrajinski prevod imena *Ježni Ježum/Їжах Їжаховицько* je zgrajen na enakozvočni igri besed *їжак* (*jež*) in *жах* (*groza*), pripona *-ицьк* v pridevniškem delu imena pa je čustveno negativno obarvana in se zgleduje po besedah *чудовицько*, *страховицько* (*pošast*). V ukrajinskem prevodu je posneta tautologija izvirnega imena, vendar se je hkrati zgodila *oblikoslovna modifikacija* in je pridevnik *Ježni* preveden s samostalnikom *Їжаховицько*.

– Substitucija, delna zamenjava z drugim imenom. *Grozovita Grozla/Страха Кротопога* sebe imenuje groznovilca, ko se preobleče v duha in se maščuje ježu za njegov načrt. Prevod je podoben izvirniku razen spremembe besednega reda samostalnika in pridevnika. *Страха* je nastala iz besede *страх* (*strah*), *кротопога* pa je pridevnik, kar pomeni *tista, ki ima zelo ukrivljene, zavite rogove*. Čeprav zasledimo delno zamenjavo lastnega imena, ugotovimo, da se spremenjena podoba vseeno ujema z ilustracijo, hkrati pa se tako kot v izvirnem besedilu poigrava z besedo *groznovilca/кроторижка* in ji dodaja kontrastni pomen nečesa velikega. Tautologija je v prevodu zagotovljena z aliteracijami in asonancami.

– Substitucija in variabilnost lastnega imena. Bitje z imenom *Divjalo/Дичатко* je opisano kot neko divje bitje, ki vse razbija in ki ga je treba ukrotiti. Najprej se pojavi z glagoli s posnemovalnimi značilnostmi: *Zunaj je divjalo, pokalo, lomastilo, cvililo* (Bauer 2011: 56). Nato pa se izkaže, da je *Divjalo* en majhen kosmatinček s kuštravo glavo in krempeljci in se zelo boji hoditi skozi hosto, ker *sami čudaki živijo tu* (Bauer 2011: 61). V ukrajinskem prevodu je koren *-дич-* prevzet iz besede *дикуй*, torej *divji*, *-атк* je pomanjševalna pripona za samostalnike srednjega spola.

V ukrajinskem jeziku obstajata dve enakoredni sopomenki za besedo *veverica* – *білка* in *вивірка*. S tem je prevajalka lahko razdelila dva lika. V Hudi hosti živi *veverica/Вивірка*, ki jo v drugi knjigi obiše njena domnevna sestrična – *veverica* z rdečim klobukom/*Білка в червоному капелюшку*. V tem primeru leksikalna sredstva ukrajinskega jezika omogočajo razlikovanje likov in z različnima imenoma poudarijo dejstvo, da *veverica* z rdečim klobukom prihaja iz tujine, da z *veverico* nimata nič skupnega ter da je njeno sorodstvo z *veverico* izmišljeno.

Sklep

Analiza članka temelji na primerjavi lastnih imen v izbranih delih slovenske avtorice Jane Bauer. Zanimalo nas je, katere strategije so bile uporabljene pri njihovem prevajanju. Ugotovili smo, da je prevajalka posegla po transkripciji, slovnični modifikaciji, variabilnosti lastnega imena, semantični eksplikaciji, kulturni transpoziciji, transpoziciji etimološko sorodnega imena, substituciji, zamenjavi z drugim imenom ter uporabila njihovo kombinacijo.

Viri in literatura

- BAUER, Jana, 2011: *Groznovilca v Hudi hosti*. Ljubljana: Sodobnost.
- BAUER, Jana, 2017: *Groznovilca in divja zima*. Ljubljana: Sodobnost.
- BAUER, Jana, 2021: *Krutorižka u Strašnomu lisi*. Černivci: Knih-XXI.
- BAUER, Jana, 2023: *Krutorižka i ljuta zima*. Černivci: Knih-XXI.
- BELEJ, Ljubomir, 2016: Priroda osebovih imen ta jih vidtvorenja zasobami čužoji movi. *Sučasni problemi movoznavstva ta literaturoznavstva* 21. 198–202.
- BEREŽNA, Marharita, 2007: Trinadcatj etapiv perekladu vlasnih imen ta nazv. *Visnik Sumsjkoho deržavnoho universitetu. Serija Filolohija* 2/1. 62–67.
- BEREŽNA, Marharita, 2008: Imena vlasni v romani žanru fentezi: metodi formuvannja vidpovidnikiv. *Nova filolohija: zbirnik naukovih pracj ZNU* 29. 249–255.
- HORDA, Viktorija, 2020: *Perekladna onomastika ta osoblivosti perekladiv tvoriv fentezi*. Molodij včenij 12/88. 306–310. <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/69/64>
- GUDMANJAN, Artur, 2000: *Vidtvorenja vlasnih nazv u perekladi: avtoref. dis. dra filol. nauk*. Kijiv.
- REBRIJ, Oleksandr, 2009: Sistemnij pidhid do viroblennja stratehiji perekladu. *Visnik HNU. Serija: Perekladoznavstvo* 848. 215–220.